

İDARE MERKEZİ
ANKARA, İstanbul Caddesi
Maarif Eminliği yanında
İSTANBUL BÜROSU
İstanbul, Ankara Caddesi
No - 87

HAYAT

Fiatı her yerde 15 kuruş
Seneliği, posta ile 7.5 Türk Lirası
(Ecnebi Memleketlere 7.5 Dollar)
Abona ve ilan için İstanbul bürosuna
muracaat edilir
Yazı işlerinin mercii Ankara
merkezidir

Hayata, daima hayata.. Dünyaya daha çok hayat katalım!

—NIETSCHE—

Cilt: IV

Ankara, 4 Teşrinievvel, 1928

Sayı: 97

Musahabe

ŞEHİR İDARELERİ VE İÇTİMAİ TERBİYEMİZ

Şehircilik bir meslektir. Bir şehrin idaresi etraflı düşünüldüğü takdirde, fevkal'ade güç ve müz'icidir. Bu itibarla şehir idare etmek san'atı, alel'ade bir zekâ işi deyildir. Bir şehri idare edenin geniş ve etraflı kabiliyet ve zekâ sahibi olması lâzımdır.

Şehirlerin matluba movafık bir şekilde idaresi memlektin medeni ve içtimai terekkesine çok yardım eder. Hele bizim gibi yeni ve çok cezri inkılaplara sahne olan bir memlekette, şehirciliğin medenî ve içtimai ehemmiyeti çok daha büyüktür.

Şehirciliği, şehrin lağım işlerini hal etmekten, şehirde geniş ve bakımsız yollar açmaktan ve göze batan bir iki noktada yaldızlı iş görmekten ibaret ad edenler çok aldanırlar. Bir şehir, bütünlük halinde düşünölmeye ve bakılmaya muhtaçtır.

Hatta demokrat olan milletlerin şehirleri, fukara muhitlerinde, serseri ve canilerin oğrağı olan yerlerde daha ziyade itina görmelidir. Tenha karanlık ve dar sokaklar, kuytu ve korkunç yerler, mülevves ve loş meyhaneler fehalığı ve fezahati körükleyen âmillerdir.

Şehirlerin bu gibi iptidaî hal-leri iyi ve faydalı olması ihtimali olan gençlere bir nevi « İctimai mezar » makamına geçer. Bir şehrin

iptidaî manzarası ve iptidaî hayatı şehir sakinlerinin medeniyet imtihanında iyi numara almasına kat'î surette manîdir.

Uzun muddet iptidaî bir şehirde yaşamak ve hayatını kazanmak mecburiyetinde olan bir insan Avrupada yetişmiş olsa dahi, ergeç şehrin hususiyetlerine intibak etmeye mecbur kalır. Avrupada yaşadığı müddetçe tahta kurusunun ve kaşınının ne olduğunu unutan, her gün muntazaman banyosunu alan, toz ve pislikten nefret eden ve her hususta muntazam çalışmayı itiyat etmiş olan bir kimse, iptidaî bir şehre dönünce ilk ayların müthiş râhatsızlığını müteakip, tedricen eski medeni hayat tarzını değiştirmek ve yeni iptidaî hayata uymak mecburiyetinde kalır.

Ben Avrupa sokaklarına tükürmeyi aklıma bile getirmem. Çünkü beni, yalnız insanların deyil, tükürdüğüm sokağın ve etrafındaki ağaçların bile tayip ettiğine zahip olurum. Halbuki burada sokak köşelerinde pislik meşherlerini görünce, tükürmek derhal fena bir şey olmaktan çıkar.

Demek oluyor ki medeni olmayan bir şehir halkı, kendiliğinden, iptidaî ve gayrimedenî bir takım itiyatların esiri olur. Halbuki insanlara iyi itiyatlar kazandırmak bir vazifedir. Bunu bir taraftan mek-

tebler tîmin etmeye çalışırken diğer taraftan şehirler kazandırmaya çalışmak mecburiyetindedir.

Avrupada bir konserde, bir sinema ve tiyatrodaki etrafınızdakileri taciz etmek imkânsızdır. Taciz edersek, muhakkak, halkın ve inzibat kuvvetlerinin hismine uğrarız. Bu gibi yerlerde, umumun menfaati, şahsî kaprislere hiç bir zaman feda edilemez. Filyaki Avrupa şehirlerinde «Çimenlere basmak yasaktır!.. falan yerde sigara içilmesi polisçe memnudur! falan saatten sonra çocukların şu ve bu gibi yerlerde bulundurulması şiddetle memnûdur!..» gibi kayıtlara çok ras geliyoruz. Dün için tabii ve zaruri ad edilen bu gibi memnuiyetlerin bu gün ancak şekli bir kimeti vardır. Zira umumun menfaatına tealluk eden bir şeyi hiç kimse, şahsî keyf ve hevesine alet etmeyi aklına getirmez.

Bir şehir halkına « Umumun menfaati her şeyin üstündedir! » zihniyetini ve şuurunu aşılama ve bunu bir itiyat haline kalb etmek, şehir namına olduğu kadar, bilhassa memleket ve millet namına nihayetsiz derecede faydalıdır. Millî refah ve seadet bir azda bu prensipin umumîleşmesine bağlıdır. Umumun menfaatını gözetenler, aynı zamanda irade ve seciyelerini de kuvvetlendirir. Zira girdiğimiz ve

فنی تدقیقلر

Kimyanın yeni hedefleri

کیمیایک وظیفه‌لری ، غیر عضوی و ذی حیات عالمده موجود صاییسز جسملرک تولید و یکدیگرینه تحویلنه ، جسملر آراسنده وقوعه کلن تعاملره حاکم و ماده‌نک الک کوچوک اجزادن ، یعنی آتوم و موله - کولاردن نه صورتله بنا ایدلدیکنی کوستردن قانون و نظریه‌لره راجعدر . بشریت معدنی ماده‌لردن اولای بالکیمیایا سهولتله ایشله‌تیله‌بیلن معدنلردن استفاده ایتمشدر . بونک ایچین قدیم مدنیتلر طوئج وده‌میر مه‌تالورژیسنه استناد ایدیوردی . طاش دورینک انسانلری معدنلری استحصال ایتکی و ایشله‌تمکی بیلملر و بوندن دولای دون برمدنیت سویه‌سنده بولونیورلردی . غرب مملکتلرینه ایلک دفعه اوله‌رق شرقدن کتیرلش اولان معدنلر آوروپا ملتلرینی بویوک برمدنی انکشافه مظهر قیلدی . بوانکشاف نتیجه‌سنده **باقیر دوری** باشلامش و بونی‌ده **طوئج دوری** تعقیب ایله‌مشدر .

بوندن سوکرا **ده‌میر دوری** انکشافه باشلایه‌رق مدنیق بوکونکی یوکسک سویه‌یه اعلا ایتمشدر . بیرمنجی عصرک دونه‌مچنده ، چوق منتشر اولقله برابر پک آز استعمال ایدیلن آلومینیوم معدنی ایلله اوزمانه قادار تماماً اهل ایدلش اولان تیتان ، وانادیوم ، وولفرام کبی معدنلر یاواش یاواش عمومی حیسانده مستعمل معدنلر صیراسنه کیرمکه باشلادی . ده‌میر بوکون یالیکز قاربون واسطه‌سیله ده‌کیل ، بلکه دیگر برچوق معدنلرده خلیطه‌لره ، قیمتلی چلیک شکلرینه تحویل ایدلکده و بوسورتله اصیلله‌شدیر . لکده‌در . خلیطه‌لر الیوم کیمیایک مهم بر شعبه‌سنی تشکیل ایتکده‌در . معدنلره یاپیلان علاوه‌لرک معدنک آتومی بنیه‌سی ایلله اوصافی اوزهرینه اجرا ایتدیکی تأثیرلرک تدقیق صوک زمانلرده خیلی ایلرله‌مش‌ایسه‌ده بوساحده‌ده آله ایدلمی لازم کلن برچوق مهم هدفلر داها واردر .

« مرکبات قاربونیه کیمیای » ویا « کیمیای عضوی » ایلک بویوک هدفنی حیوانات و نباتات عالمی بنا ایدن طبیعت محصوللرینی تدقیقه بولمشدر . طبیعت محصوللری ایکی بویوک صنفه آیرلقددر . بونلردن

تصحیح :

89 نجی ضاییده انتشار ایدن مقاله‌مک برنجی ستونک 30 نجی سطرندکی جمله ، « شولتسه‌دن الهام آلامدینی » شکندده ، ایکنجی ستونک 11 نجی سطرندکی جمله ، « مختلف شرائط آلتنده یاشایان » شکندده وینه عینی ستونک ایکنجی پاراگرافنک 13 نجی سطرندکی جمله « آلمان قوئراتیف قانونی ، اسهامسز قوئراتیف تشکیلی منع ایدنجه » شکندده و اوچنجی ستونک 9 نجی سطرندکی جمله ده « بو پره‌نسپ بونون تقیدلره » شکندده یازیلاجقدی . بوسورتله تصحیحی رجا اولنور .

غ . ا

Büyük Kooperatifçiler

III

روبرت اووه‌نه

عائله‌دندی . فقط تشبیه‌له زنکینه‌شمش ، اولدجه‌مهم برقابریقانک شریک‌لری آراسنه کیرمشدی . قلبی‌غایت رقیقدی . صارصیلماز براعتادنفسه صاحب و امثالسز درجه‌ده نباتکار برآدامدی .

منطق چوق قوتلی اولان « اووه‌نه » جمعیتده‌کی ایرراسیونالیتیه ، شعورسزازه قارشى شدیدبرآختی‌باقی دیویوردی . دیندن نفرت ایدیوردی . خلقک اجتماعی وضعیتی قارشیسنده بوراسیونالیزم اونی سوسیالیزمه سوق ایتشدی . « یکی اخلاق بر نظام » تأسیسنی تصور ایدیوردی .

بویکی « اخلاق نظام » ده مساواتسزازه ، ملکیت شخصییه موقع ویرمیوردی . « اووه‌نه » عینی‌زمانده ایمانی برآنارشیسندی . تصوراتدیکی نظام اجتماعی ده دوات مؤسسسه‌سنگ موجودیتیه قطعاً ایسته‌میوردی . حتی خلق طرفندن انتخاب اولنش بر حکومته بیله طرفدارده کیلیدی . حکومت ، هانکی شکلده اولورسه اولسون فردک حریتنه انکل تشکیل ایدر دییوردی . حتی یکی نظامک تأسیسنی آتی‌یه بیراقیور ، اونی کونک ایشی عد ایدیوردی .

ملتلرده اجتماعی مناسبات شکلرینک مختلف اولماسی ، « اووه‌نه » ک فکرینجه ، ده‌سپوتیک براداریه مالک برملکت ، ده‌موقرات برملکت کبی « یکی اخلاق نظامی » مساوی‌سورته تطبیق ایده‌بیلیر . یکی اجتماعی نظام هر فردک منفعتنه اویغوندر . بونک ایچون سیاسی مجادله‌یه لزوم یوقدر . یکی نظامک یکانه دشمنی ، انسانلرک کندنی منفعتلرینی ادراک ایتمه‌ملریدر . قرالر و ناظرلر ، یکی سیستمک نظریه‌لرینی بیلمدکلری ایچون سوسیالیزمدن قورقورلر . بونک ایچون « اووه‌نه » نظریه‌لرینی آکلامق و معاونت الیه ایتک ایچون زنکینلری و ناظرلری زیارت ایدیوردی .

« روبرت اووه‌نه » ، بونون اجتماعی منفعتلری برلشدیره‌رک یکی اخلاقی نظامک تأسس ایده‌بیله‌جکده بونون موجودیتیه قانعدی . نقطه نظرلرک ، ذوقلرک ، سه‌مپاتیلرک ، منفعتلرک بربرلردن فرقلی اولماسی اهمیتسز عد ایدیوردی . دییوردیکه ، بشری‌سجیه ، تربیه‌نک و محیطده‌کی یاشامه شرائطنک نتیجه‌سیدر . بناء علیه نقطه نظر ، ذوق و منفعت فرقلری ، تربیه و اجتماعی نظامک تبدیلی ایلله اورتادن قالدیریلابلیر . قوئراتیف حرکتک باباسی اولان « روبرت اووه‌نه » ک اجتماعی فکرلری خلاصه بونلردن عبارتدر . فقط « اووه‌نه » ک « یکی اخلاق نظامی » ایلله استهلاک قوئراتیلری آراسنده نه‌کی مشترک نقطه‌لر واردر ؟ بوسوئالک جوانی دیگر بر مقاله‌یه براقیورز .

İsmail Hüsrev

آلمان سوسیالیستلردن « فردیناند لاسسال » دیرکه : « ایلک ماکنه پک‌بی‌کنانه برمنظره عرض ایتمه‌سنه رغماً ، باشلی باشنه برانقلابدی . زیراجرخلرینک دیشلری آراسنده سربست رقابت پره‌نسپیلرینه مستند یکی بر اجتماعی نظام صاقلیوردی . فی‌الحقیقه ، ماکنه ، انکلترده‌ده کنیش بر تطبیق ساحه‌سی بولنجه ، اوزمانه‌قادار جاری اولان معاشرت اصولی آلت اوست ایتدی . بسیط ال آلاتیه چالیشان کوچوک مستحصللر ، کندیلرینککندن‌دها چابوق ودها اوجوز بر طرزده‌امته‌اعمال ایدن بویکی استحصال واسطه‌سی قارشیسنده سرعتله افلاسه باشلادیلر . حیاتی قازانق ایچون کوچوک مستحصلک باش ووراجنی یالکیز برچاره قالیوردی : فابریقه‌لره عمله اولارق کیرمک . عنعنوی استحصال طرزنده قالمده اصرار ایدن مستحصللر کونده یکریمی ساعت چالیشق صورتیه‌ده موجودیتلرینی ادامه ایتدیره‌میورلردی . اولجه‌طویلامش اولدقلری ثروتلری اللردن چیقاریورلر و سفیل بر عمر سورمک مجبوریتنده قالیورلردی . اون بشنجی عصردن اعتباراً باشلایان کویلونک طوبراغندن قوغولماسی فاجعه‌سی ، اون دوقوزنجی عصرک ابتدالرینه قادار دوام ایدوب دوریوردی . انکلترده‌ده پک کارلی بر ایش اولان منسوجات صنایعنه یوک یتیشدیرمک ایچون ، دره‌بکی حقوقیه کندیلرینه عائد اولان طوبراقلری قویون اوتلاغنه تحویل ایتک ایسته‌بن لوردلر ، کویلی‌بی مسلح قوتلرک یاردمیه اراضیسندن چیقمايه اجبار ایدیورلردی . کویلردن قوغولان کویلی کتله‌لری شهرلره هجرت ایدیورلر و شهرلرده کوچوک مستحصللر کبی سفالته دوچار اولیورلردی .

آرتق کویلی و شهر اصنافی آکلیوردی‌که ال دستکاهی موقعی طوغله باجابه ترک ایتکده‌در . حالبوکه ، برکره ال دستکاهنی قایب ایدوب فابریقه‌یه عمله‌اولدقدن سوکرا ، منفرداً فابریقه تأسیس ایده‌جک قادار سرمایه‌یه صاحب اولق ، محال . ایشته بونک ایچوندکره ، اون دوقوزنجی عصرک عمله‌سی و کوچوک بورژوازی فلاکتته سبب اولان طرز اجتماعی علینده غایت شدتله حرکت ایده‌رک بر طرفدن فابریقه‌لری یاقغه ، ماکنه‌لری قیرمغه قالفیشیرکن (یعنی کری دوغک ایسترن) دیگر طرفدن حقانیت اساسلرینه مستند یکی بر اجتماعی نظام تکلیف ایدن و بونی‌تطبیقه چالیشان خیالپرست (اوتوپست) سوسیالیستلرک آرقاسنه طاقیمغه غایت مستعد بولنیوردی .

« روبرت اووه‌نه » ، ایشته بویله براقصدادی و اجتماعی آتموسفهر ایچنده یتیشمش و اون دوقوزنجی عصرک ابتدالزنده انکلترده‌ده بویوک بر اجتماعی حرکت اویاندیرمشدی . بوفات ، اورته حالی دینه‌جک بر